

5/2002

2002-12-18

Balanstjänstfrågor.....	1
Kan en elleverantör sakna en balansansvarig?.....	1
Krav för att få leverera el	2
Vad krävs för att få fortsätta leverera el om balansansvarsavtalet upphör?	2
Om ett nytt balansansvarsavtal inte kan slutas	2
Om anvisningsleverantören övertar en elleverans	3
Rutin för när ingen anmälan om balansansvar kommit in:	3
Vad sker när Svenska Kraftnät anvisar en balansansvarig?	4
Vad gäller i inmatningspunkter och för nätförluster?	4
Vilka tidsfrister gäller?.....	4
Rutin för när Svenska Kraftnät anvisar en balansansvarig:.....	4
Balansansvar för produktionsanläggningar	5
Nytt balansansvarsavtal för år 2003.....	6
Ändrade regler för att knyta Ediel-ID till organisationsnummer.....	7
Utbildning och information	8
Utbildningstillfällen för aktörerna under året.....	8
Ny utgåva av Svensk Elmarknadshandbok.....	8

Balanstjänstfrågor

Kan en elleverantör sakna en balansansvarig?

Svenska Kraftnät har fått en fråga om vad som händer om ett balansansvarigt företag, som har avtalat om att ta balansansvar för en elleverantör, säger upp detta avtal. Vi vill därför lämna följande information:

Enligt 8 kap. 4 a § ellagen är den som är balansansvarig för en elleverantör skyldig att omedelbart underrätta Svenska Kraftnät och andra berörda nätägare om att balansansvaret kommer att upphöra.

Krav för att få leverera el

En elleverantör får bara leverera el i uttagpunkter där det finns en balansansvarig, vilket framgår av bestämmelsen i 8 kap. 4 § ellagen. En elleverantör kan därför inte leverera el i uttagpunkter som saknar en balansansvarig. Enligt Nord Pools regelverk blir elleverantören i detta läge även utesluten från handel med el på elspot-marknaden.

Vad krävs för att få fortsätta leverera el om balansansvarsavtalet upphör?

När elleverantören ingått ett avtal om balansansvar med en ny balansansvarig, eller tecknat ett sådant avtal med Svenska Kraftnät, är elleverantören skyldig att anmäla byte av balansansvarig i de aktuella uttagpunkterna till berörda nätägare. Detta ska ske en månad före det månadsskifte som övertagandet av balansansvaret ska ske, se 8 kap. 9 § ellagen.

Nätägaren informerar därefter Svenska Kraftnät om vilka balansansvariga som har åtaganden i respektive nätområde. Detta är det normala förfarings sättet vid byte av balansansvarig. Av 8 kap. 9 § ellagen framgår dock att Svenska Kraftnät, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet får medge att ett övertagande av balansansvar får ske tidigare än vad som angetts ovan.

För att kunna fortsätta som elleverantör efter att en balansansvarig sagt upp balansansvarsavtalet måste elleverantören omedelbart - dock senast när avtalet om balansansvar upphör - hitta en ny balansansvarig. Dessutom måste elleverantören utan fördröjning meddela berörda nätägare vem som kommer att överta balansansvaret om de normala aviseringstiderna inte kan följas.

Om ett nytt balansansvarsavtal inte kan slutas

I de fall elleverantören inte kan träffa ett nytt avtal om balansansvar - eller om det kan befaras att denne inte kommer att kunna träffa ett nytt sådant avtal - ska Svenska Kraftnät enligt 8 kap. 4 a § ellagen, anvisa elleverantören en ny balansansvarig. Svenska Kraftnät ska därefter omedelbart underrätta berörda nätägare om vem som har anvisats som balansansvarig. Nätägarna ska sedan i sin tur underrätta berörda elleverantörer om vem som har anvisats som balansansvarig.

I nuvarande läge har Svenska Kraftnät avtal med en aktör om att vara anvisad balansansvarig. Det kan tänkas att denna aktör inte kan klara av att åta sig balansansvaret för en elleverantör som har fått sitt tidigare balansansvarsavtal upphävt. I ett sådant fall kan inte Svenska Kraftnät anvisa en balansansvarig. Elleverantören måste då snarast - dock senast när det tidigare balansansvaret upphör att gälla - på egen hand skaffa sig en ny balansansvarig. Lyckas inte detta får elleverantören inte längre fortsätta att leverera el.

I de situationer där en leverantör inte längre kan leverera el ska berörda nätägare - enligt bestämmelserna i 8 kap 8 § ellagen - anvisa en elleverantör för de kunder som då saknar en elleverantör. Den anvisade leverantören övertar då leveransen i uttagspunkten och därmed leveransskyldigheten från den tidigare elleverantören. Det sker samma datum som balansansvaret upphör.

Om anvisningsleverantören övertar en elleverans

När anvisningsleverantören övertar en elleverans kan det hända att övertagandet av balansansvaret inte kan ske med den frist på en månad som föreskrivs. I så fall ska nätägaren samråda med Svenska Kraftnät om att övertagandet kan ske tidigare än vid kommande månadsskifte och besluta från vilket datum övertagandet ska ske. Övertagande av balansansvar sker inte retroaktivt.

Rutin när ingen anmälan om balansansvar kommit in från elleverantören:

- Nätägaren ersätter elleverantören med den anvisade elleverantören och dennes balansansvarige i de berörda uttagspunkterna inom nätområdet från det datum för övertagande som överenskommit med Svenska Kraftnät.
- Timmätvärden rapporteras före datum för övertagandet enligt den gamla leveransstrukturen och därefter enligt den nya leveransstrukturen.
- Om det företag som avslutat sitt åtagande om balansansvar för elleverantören inte har andra leveranser inom nätområdet efter överlåtelsen, ska nollvärden rapporteras i aggregerade timmätvärden resten av månaden.
- Övertagandet av leveransstrukturen för schablonleveranser sker med samma rutiner som vid flyttning, dvs. vid valfri dag inom månaden. Det innebär att övertagandet sker från fastställt överlåtelsesdatum.
- Andelstal: Preliminära andelstal ändras inte under pågående månad. Slutliga andelstal beräknas enligt den gamla leveransstrukturen före datum för övertagande och därefter enligt den nya leveransstrukturen.
- Den som är balansansvarig före överlåtelsen ansvarar för balanshållningen för schablonleveranserna under hela månaden. Ekonomiskt kompenseras denne i slutavräkning av kvarkraften. Övriga kostnader med anledning av överlåtelsen överenskomms bilateralt. Nätägaren bör meddela den balansansvarige vem som övertagit schablonleveranserna.
- Avräkningsstrukturen i balansavräkningen behöver endast ändras gentemot Svenska Kraftnät om någon ny balansansvarig tillkommit i nätområdet.

Vad sker när Svenska Kraftnät anvisar en balansansvarig?

Som nämnts i föregående artikel får en elleverantör bara leverera el i de uttagspunkter där det finns en balansansvarig. Om en balansansvarig inte kan fullfölja sitt balansansvar gentemot Svenska Kraftnät och avtalet med den balansansvarige sägs upp, kan elleverantören inte fullfölja sitt åtagande att leverera el. Svenska Kraftnät kan i detta läge anvisa elleverantören en balansansvarig. Det finns även andra fall där Svenska Kraftnät kan anvisa en balansansvarig vilka framgår av föregående artikel.

Bestämmelserna i ellagen om anvisad balansansvarig gäller endast uttagspunkter.

Vad gäller i inmatningspunkter och för nätförluster?

När det gäller inmatningspunkter och nätförluster kan Svenska Kraftnät inte anvisa en balansansvarig.

Elproducenten har ett ansvar att se till att det finns en balansansvarig för den el som matas in i inmatningspunkten. Elproducenten ses som elleverantör enligt ellagens definition. Om elproducenten inte längre har någon som är balansansvarig, så rekommenderas att elproducenten omgående ser till att någon övertar balansansvaret. I annat fall riskerar elproducenten att inte få betalt för den inmatade elen. Mer om balansansvar för produktionsanläggningar beskrivs i artikeln på sidan 5.

För nätförlusterna kan det vara lämpligt att nätägaren kontaktar den balansansvarige som Svenska Kraftnät har anvisat för att se till att denne övertar balansansvaret. Även någon annan balansansvarig kan väljas och en lista på balansansvariga kan hämtas i Aktörsinformationen på Elmarknadsservice på vår webbplats www.svk.se.

Vilka tidsfrister gäller?

När en anvisad balansansvarig tar över ett balansansvar kan det hända att ellagens tidsfrister och tidpunkter inte kan hållas. Svenska Kraftnät har då möjlighet att besluta att tidigarelägga datumet för övertagandet. Nätägaren ska samråda med Svenska Kraftnät om detta.

Rutin för när Svenska Kraftnät anvisar en balansansvarig:

- Svenska Kraftnät tar fram nya strukturrapporter i de nätområden där den tidigare balansansvarige ersatts av den anvisade. Det gäller om övertagandet sker vid ett månadsskifte.
- Nätägaren informerar berörda elleverantörer inklusive elproducenter att en anvisad balansansvarig övertagit ansvaret från beslutat datum.
- Timmätvärden rapporteras före datum för övertagandet enligt den gamla leveransstrukturen och därefter enligt den nya leveransstrukturen.

-
- Den uppsagda balansansvariges aggregerade timmätvärden inom nätområdet ska rapporteras med nollvärden resten av månaden, om övertagandet sker under leveransmånaden.
 - Övertagandet av leveransstrukturen för schablonleveranser sker med samma rutiner som vid flyttning, dvs. vid valfri dag inom månaden. Detta innebär att övertagandet sker från fastställt överlåtelsesdatum.
 - Andelstal: preliminära andelstal ändras inte under pågående månad. Slutliga andelstal beräknas enligt den gamla leveransstrukturen före datum för övertagande och därefter enligt den nya leveransstrukturen.
 - Den som är balansansvarig före överlåtelsen ansvarar för balanshållningen för schablonleveranserna under hela månaden. Ekonomiskt regleras de faktiska förhållandena med den anvisade balansansvarige i slutavräkningen av kvarkraften.
 - Nätägaren behöver bara korrigera strukturen för balansavräkningen gentemot Svenska Kraftnät om någon ny balansansvarig fått ett nytt åtagande i nätområdet.

Balansansvar för produktionsanläggningar

För att Svenska Kraftnät – enligt balansansvarsavtalet – ska kunna göra en balansavräkning mellan de balansansvariga måste det finnas en balansansvarig för varje inmatningspunkt.

Om den balansansvarige har sagt upp avtalet om balansansvar med elproducenten och anläggningen är bortkopplad från nätet, så är allt i sin ordning eftersom ingen produktion matas in på nätet och det inte finns något att rapportera. Om däremot exempelvis en vindkraft- eller vattenkraftanläggning (utan rörliga driftkostnader) matar in el på nätet och ingen balansansvarig finns registrerad uppstår det ett problem. Ingen köper kraften och energimässigt råder det balans i nätområdet, eftersom nätförlusterna reduceras automatiskt. Det finns dock alltid en elleverantör som är balansansvarig för nätförlusterna och dennes balans kommer att påverkas av den inmatade produktion som ingen vill ha.

Nätägaren bör därför i nätanslutningsvillkoren för produktionsanläggningen reglera att inmatning av el på nätet endast får ske om producenten har en balansansvarig för inmatningen.

Nytt balansansvarsavtal för år 2003

Ett nytt balansansvarsavtal har utarbetas för att gälla under perioden 1 november 2002 till och med 31 oktober 2003. De största förändringarna som har gjorts i avtalet är:

- Avtalet finns i två versioner: en bantad version (utan balansreglering) avsedd för de flesta balansansvariga och en mer omfattande version (med balansreglering) avsedd för dem som har reglerobjekt för balansregering eller effektkraftaffärer . Uppdelningen har skett i överenskommelse med Svensk Energi.
- I huvudavtalets avsnitt 4 ("SvK:s Åtaganden") införs en möjlighet för Svenska Kraftnät att lämna ut information som myndigheter eller Nord Pool begär att få ut för att bevaka eller utreda elmarknadens funktion. Detta görs bl.a. för att stämma överens med Nord Pools aktörsregler som har modifierats med anledning av att Nord Pool har fått börsstatus.
- Räntegottgörelse för skillnaden mellan korrektions- och ordinarie fakturering ändras från diskonto plus 2% till riksbankens referensränta (bilaga 3, 4 och 6).,0
-
- Regleravgiften för planerad balanskraft tillämpas nu endast på den del av obalansen (överskott eller underskott) som eventuellt överskrider 1 MW (bilaga 5).
- Bilaga 6 (tidigare bilaga 7) om effektreserven modifieras för att möjliggöra att kostnaden för det s.k. effekttillskottet (ca 400 MW, 15 Mkr) kan finansieras på samma sätt som effektreserven. Detta om inte regeringen meddelar annat. Svenska Kraftnät har skrivit till regeringen i ärendet.

Dessutom införs korrektionsfakturering för effektreserven.

Observera dock att en korrektion av effektreserven görs redan under pågående avtalsår, alltså från och med den 1 november 2001 trots att detta inte skrivits in i avtalet tidigare.

- Bestämmelser för primärreglering (automatisk balansreglering) införs som bilaga 8 i det mera omfattande avtalet.

I övrigt är Svenska Kraftnäts kreditpolicy under omarbetning. Detta förorsakar inga modifieringar i avtalstexten (avsnitt 7 Säkerheter) men kommer att innebära att alla balansansvariga måste ställa säkerhet.

Ändrade regler för att knyta Ediel-ID till organisationsnummer

Svenska Kraftnät tilldelar företag på elmarknaden ett Ediel-ID, som knyts till företagets organisationsnummer. När ett företag uppgår i ett nytt t.ex. genom företagsförvärv, avregistreras företagets Ediel-ID. Svenska Kraftnät har rutinen att om företaget får ett nytt organisationsnummer, ska företaget också ha ett nytt Ediel-ID för att behålla knytningen till en viss juridisk person.

Erfarenheten har dock visat att även interna organisationsförändringar som innebär ett nytt organisationsnummer, resulterar i omfattande administrativt arbete (exempelvis förändringar i databaser) på grund av att Ediel-ID ändras. Svenska Kraftnät kommer därför att modifiera reglerna om Ediel-ID för vissa typer av organisationsförändringar enligt följande:

Företag som genomför en intern organisationsförändring - som inte medför någon ändring av företagets åtaganden på elmarknaden - kommer att få möjlighet att behålla sitt gamla Ediel-ID trots nytt organisationsnummer. Huvudmannen ska vara densamma och företagets åtaganden får inte delas upp på olika juridiska personer. Detta gäller med start den 1 januari 2003.

Företaget ska göra en ansökan till Svenska Kraftnät om överföring av Ediel-ID, vilken ska innehåller en beskrivning av organisationsförändringen och en kopia av PRV-uppgifter. Svenska Kraftnät prövar varje ansökan för sig. En förutsättning för att genomföra överföringen är att det tidigare och det nya företaget tecknar ett avtal med Svenska Kraftnät om överföring av Ediel-avtal. Om företaget är balansansvarigt ska avtal även tecknas med Svenska Kraftnät om överföring av balansansvarsavtal. Om så erfordras gör Svenska Kraftnät i samband med detta en förnyad kreditprövning av företaget.

Svenska Kraftnät kommer att på Aktörslistan med Ediel-adresser införa ett nytt blad som visar företagens namnändringar och överföringar av Ediel-ID fr o m den 1 januari 2003. Aktörslistan finns att hämta på vår webbplats www.svk.se under valet Elmarknaden.

Utbildning och information

Utbildningstillfällen för aktörerna under året

Vi planerar att genomföra ett antal utbildningar för aktörerna på olika kunskapsnivåer i februari och mars.

En utbildning kommer att rikta sig till dem som vill ha en grundläggande information om hur de olika rollerna på elmarknaden fungerar ihop, för att en avräkning så småningom ska kunna göras. Målgruppen är kanske främst nyanställda hos såväl elhandelsföretag som nätägare.

En utbildning kommer att rikta sig till dem som vill fördjupa sig i hur balans- och kvarkraftavräkningen fungerar hos Svenska Kraftnät och hur de balansansvariga kan göra kvalitetskontroller av sin avräkningsinformation.

Vill du veta mer om våra planerade utbildningar kan du kontakta oss via marknadsjour@svk.se.

Ny utgåva av Svensk Elmarknadshandbok

Svensk Elmarknadshandbok är nu uppdaterad och finns i utgåva 1.3 daterad 2002-11-01. Den kan hämtas på www.svk.se under valet Elmarknaden/ Handbok. Handboken uppdateras ungefär varje kvartal. 💡

Redaktionen får önska God jul och Gott nytt år!

